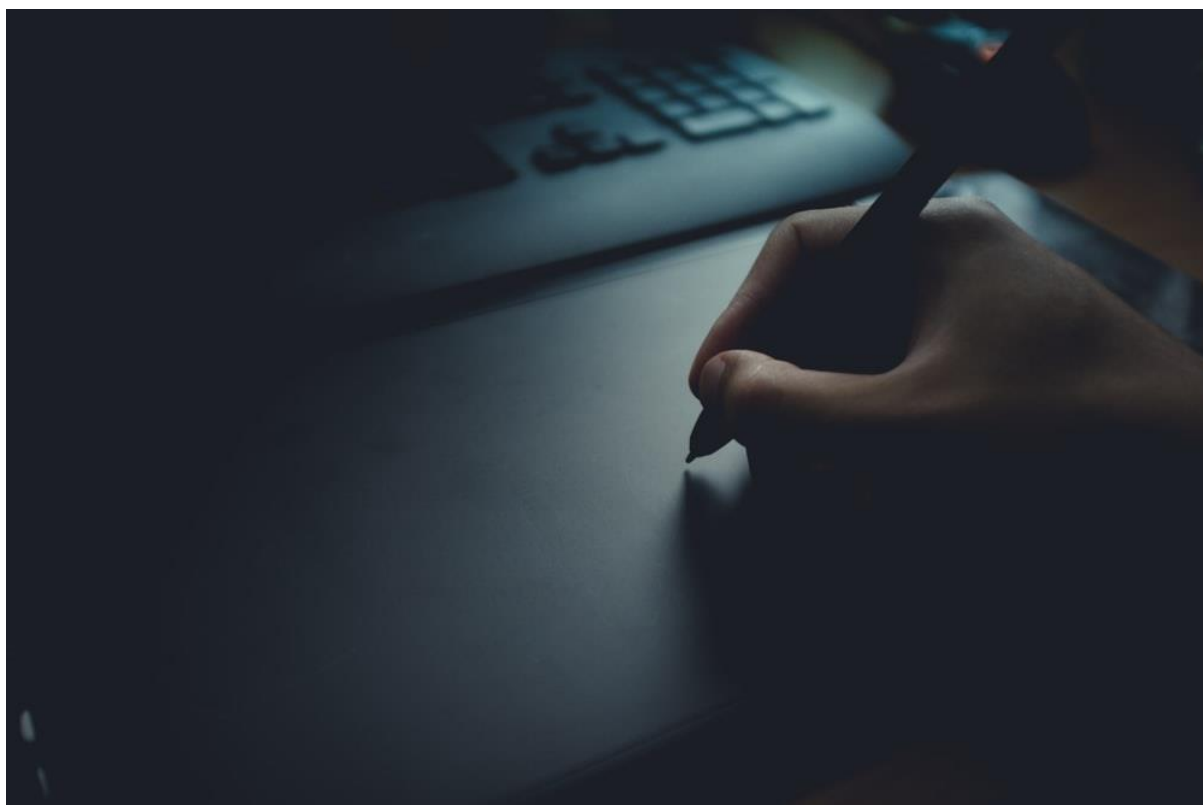

INTELEKTINĖ NUOSAVYBĖ UNIVERSITETAMS
nuorodos į specializuotą metodinę medžiagą ir mokymus

Metodinėje medžiagoje naudojami sutrumpinimai:

VPB – Lietuvos Respublikos valstybinis patentų biuras

IN – intelektinė nuosavybė

ESINT – Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnyba

EPT – Europos patentų tarnyba

PINO – Pasaulinė intelektinės nuosavybės organizacija

Įvadas

Intelektinė nuosavybė (IN) – patentai, prekių ženklai, dizainas, autorių teisės – vaidina svarų vaidmenį tiek siekiant sėkmės versle, tiek ir gerinant mūsų visų kasdienį gyvenimą. 2019 m. ESINT atlikto tyrimo skaičiai puikiai iliustruoja IN kuriamą pridėtinę vertę: IN aktyviai naudojančios verslo sritys 2014-2016 m. ES sukūrė kiek daugiau nei 29 proc. darbo vietų, net 21 mln darbo vietų sukūrė įmonės, teikiančios prekes ir paslaugas IN naudojančios įmonėms, tokiu būdu šios verslo sritys sugeneravo beveik 7 trilionus eurų pajamų.

ESINT 2017 m. atliktas tyrimas (15 m. ir vyresni) parodo gana aukštą IN suvokimo lygį – net 97% supranta IN svarbą ir jos kuriamą vertę inovacijoms ir kūrybiškumui; 70% jaunu žmonių supranta padirbinių daromą žalą IN; net 78% mano, jog padirbtos prekės žlugdo verslą bei darbo vietas. Visgi tam tikrose ES valstybėse, tarp jų ir Lietuvoje, padirbinių problema išlieka gana aktuali – vidutiniškai Europoje 27% respondentų įsigytų klastotą, pigesnę prekę, tuo tarpu Lietuvoje tą padarytų net 45% respondentų.

Tačiau įvertinus kasmet atliekamų tyrimų duomenis, matyti, jog žinių apie IN mūsų visuomenei dar labai trūksta, o ir šaltiniai, kur ieškoti informacijos ne visuomet randami. Valstybinis patentų biuras susistemino tarptautinių organizacijų parengtą metodinę medžiagą mokymuisi apie IN ir sutalpino į šį informacinį rinkinį. Šios metodinės medžiagos tikslas – supažindinti su IN pagrindais ir padėti surasti bei atsirinkti reikiamą informaciją, esančią internete. Reikšmingiausios IN srityje egzistuojančios organizacijos, tokios kaip ESINT, EPT bei PINO savo interneto svetainėse talpina daug vertingos, susistemintos ir praktikoje praversti galinčios informacijos.

Didžioji dalis pateikiamos medžiagos yra anglų kalba, tačiau naudojimosi sąlygos leidžia ją išversti bei adaptuoti savo poreikiams pagal tam tikras, drauge su medžiaga vartotojui pateikiamas naudojimosi sąlygas bei nepažeidžiant autorių teisių.

Mokomoji medžiaga apie intelektinę nuosavybę

➤ EPT Akademijos parengtas [IN mokymo rinkinys](#), kurį sudaro 6 atskiri, įvairių lygių moduliai:

- IN pagrindai, IN pažengusiems 1 bei 2 lygiai, IN paieškos įrankiai, IN valdymas bei atskirų praktinių atvejų analizė. Medžiaga skirta studentams, neturintiems žinių apie IN, siekiant supažindinti juos su įvairiomis IN teisėmis.

➤ [Intelektinės nuosavybės kurso modeliavimo vadovas](#) EPT Akademijos parengta IN pagrindų medžiaga padės universitetų dėstytojams įtraukti IN pagrindus į jų dėstomo dalyko kursą ar mokymo programas. Šio vadovo moduliai gali būti naudojami atskirai arba kartu supažindinant studentus su IN įvairiose disciplinose, ypač verslo/ekonomikos, inovacijų valdymo ir teisės srityse, ir įvairiais lygmenimis, pradedant bakalauro studijomis, baigiant magistrtais. Kursą sudaro 22 moduliai, suskirstyti į penkias pagrindines sritis:

- įvadas į IN;

- IN valdymas ir komercializavimas:

- moduliai magistrantams, planuojantiems dirbti inovacijų valdymo ar verslo vadybos srityse;

- įskaitant technologijos rinkodarą ir komercializavimą arba valstybinius ar privačius mokslinius tyrimus ir plėtrą;

- IN teisė (išplėstinė);

- Integruotų disciplinų IN (informatika, biotechnologijos, muzika ir vaizduojamasis menas, pramoninis dizainas)

- Tyrimų projektai

- moduliai magistrantams, norintiems pritaikyti žinias praktiniam tyrimų projektui.

➤ EPT [nuotolinio mokymosi centras](#) siūlo įvairius kursus IN tema, kurių mokomąją medžiagą galima atsisiųsti, taip pat vaizdo įrašai, tiesioginiai internetiniai seminarai, forumai ir daug daugiau, pvz.:

- Kaip paduoti patentinę paraišką;
- Įvadas į Europos patentų sistemą;
- Patentabilumas sveikatos apsaugos sistemoje, chemijoje, biotechnologijose;
- Informacinių ir ryšių technologijų patentabilumas;

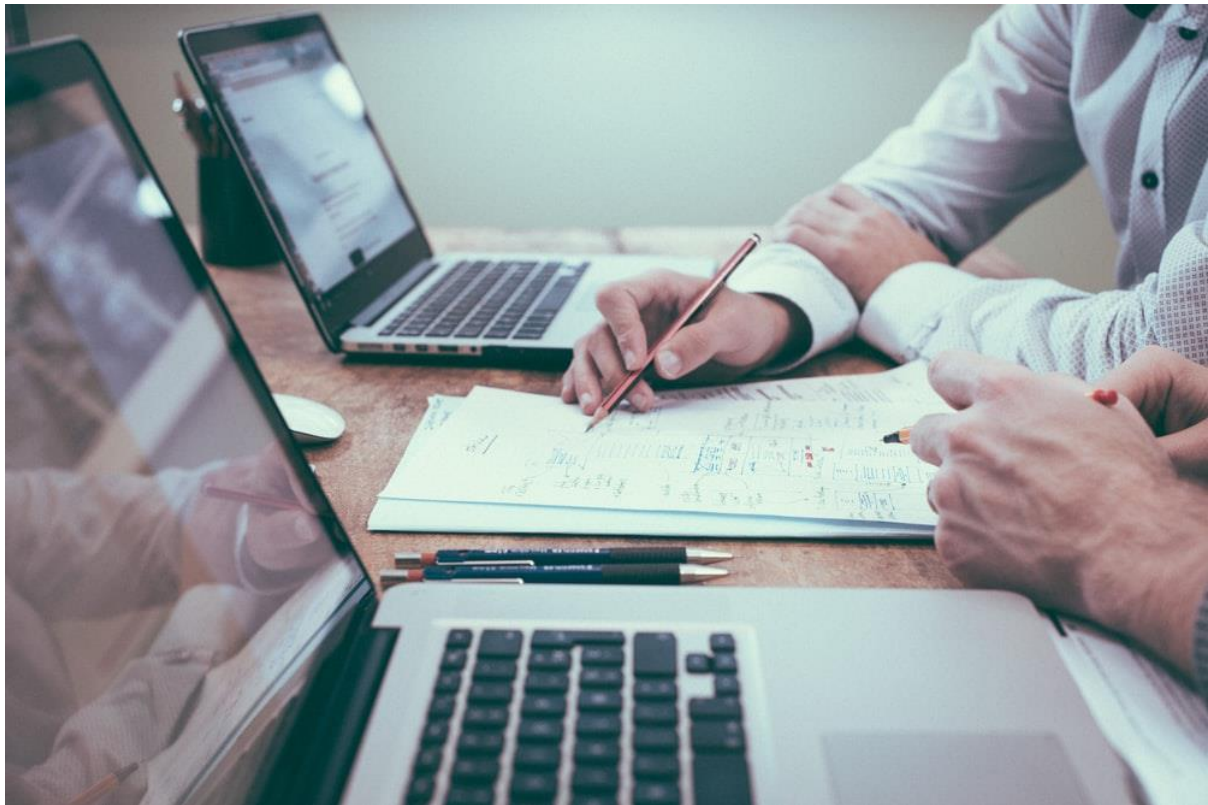
➤ ESINT prieiga prie [nuotolinių mokymosi kursų](#), suteikia galimybę įgyti naujų žinių apie IN ar pagilinti savo jau turimas žinias apie autorių teises, prekių ženklus, dizainą, taip pat IN teisių gynimą, pvz.:

- Bendrosios IN žinios;
- Prekių ženklai – registracijos procedūros, paraiškos pildymas, paieška ir kt.;
- Dizainas ir su juo susijusios praktinės temos;
- Komercinis IN teisių panaudojimas;

➤ PINO IN savarankiško [nuotolinio mokymosi platforma](#), skirta tiek pradedantiems pažinti IN, tiek jau pažengusiems. Po kai kurių kursų išlaikymo, PINO išduoda atitinkamas žinias patvirtinantį sertifikatą.

Interaktyvūs mokymai, seminarai (*webinar'ai*)

- ESINT [nuotolinio mokymosi platforma](#) siūlo platų pasirinkimą medžiagos, aktualiomis IN temomis ištikus metus, pradedant bendrųjų IP temų mokymu ir baigiant specialiais kursais, apimančiais visus prekių ženklų ir dizaino registravimo aspektus.

- EPT [nuotoliniai seminarai](#), pvz.:
  - Kaip vykdyti patentų paiešką;
  - 3D spaudinimas ir jo poveikis IN.

IN komercializavimas – universitetų ir verslo partnerystė

IN vaidina svarbų vaidmenį atliekant mokymo ir mokslinių tyrimų funkcijas universitetuose ir mokslinių tyrimų institucijose. IN kuriamos pridėtinės vertės išmanymas ir tinkamas jos valdymas bei apsauga, gali užtikrinti sėkmingą mokslo institucijų ir verslo bendradarbiavimą komercializuojant IN.

➤ PINO siūlomi “įrankių” rinkiniai universitetams ir mokslo institucijoms:

• **IN taisyklių rinkinys** universitetams:

- IN autorystės ir naudojimo klausimai
- IN teisių atskleidimas
- IN valdymas ir komercializavimas
- IN registravimas ir apskaita bei interesų konfliktai

• **IN komercializavimas ir žinių perdavimo** taisyklių rinkinys, skirtas universitetų vadovams, su IN žinių perdavimu dirbantiems ir tyrėjams:

- IN žinių valdymas ir komercializavimas
- IN įvertinimas
- IN licencijavimas

➤ EPT parengtas **Išradėjo vadovas** - gairės kaip išradimą paversti komerciškai patraukliu produktu:

- atskleidimas ir konfidencialumas
- konkurencija ir rinkos potencialas
- rizikų įsivertinimas ir kt.

TYRIMAI, STUDIJOS, STATISTIKA

- ESINT [statistika](#) bei [tyrimai](#). Kasmet atliekami tyrimai analizuoja įvairias IN teises, jų poveikį ekonomikai, vaidmenį visuomenėje.
- PINO [tyrimai, statistika bei kitos publikacijos](#)
- EPT prieiga prie [tyrimų, publikacijų, statistikos](#)

IN vaikams ir jaunimui

Šiuolaikiniai moksleiviai aktyviai domisi inovacijomis ir mokslo naujienomis, patys dalyvauja eksperimentinėse bei praktinėse veiklose, turi gausybę kūrybinių ir verslo idėjų. Šiame procese susiduriama su jų pačių ir kitų sukurta intelektine nuosavybe - moksleiviai tampa autoriais, išradimų ir dizaino kūrėjais. Žinios apie intelektinę nuosavybę gali padėti ateityje ją apsaugoti ar net komercializuoti, taip pat gerbti kitų autorių kūrybą.

- ESINT projektas [Ideaspowered@school](#) siekia priartinti IN prie mokyklų, taip skatinant moksleivių kūrybiškumą, inovacijas ir verslumą. Tinklapyje galima rasti įvairaus amžiaus moksleiviams pritaikytų veiklų, kurias mokytojai paprastai gali integruoti į savo mokomą dalyką.

- PINO projektas [IPforYouth&Teachers](#) suteikia mokytojams bei jaunimui prieigą prie mokymo ir mokymosi turinio. Platforma taip pat skirta dalintis patirtimi, geraisiais pavyzdžiais, koks svarbus ankstyvasis IN nuosavybės vaidmuo.